

Federale Raad voor duurzame ontwikkeling (FRDO)

Advies over de klimaatop van Kopenhagen

- op eigen initiatief
- Voorbereid door de werkgroep *energie en klimaat*
- goedgekeurd door de algemene vergadering van 27 november 2009 (zie bijlage 1)
- de originele taal van dit advies is het Frans.

[1] De FRDO¹ pleit ervoor dat de top van Kopenhagen zou uitmonden in een akkoord waarmee elke gevaarlijke antropogene verstoring van het klimaat² kan worden vermeden en is verheugd dat de gedeelde visie ("*shared vision*") die hieromtrent naar voren komt, verwijst naar de noodzaak om de temperatuur op wereldvlak te stabiliseren, zodanig dat de temperatuurstijging beperkt zou worden tot twee graden boven de temperatuur van het pre-industriële niveau. De FRDO merkt op dat deze visie moet kunnen worden aangepast naargelang van de voortdurende evolutie van de kennis over de klimaatverandering en over de gevolgen ervan. Recente wetenschappelijke gegevens wijzen er immers op dat de klimaatverandering wel eens sneller en abrupter zou kunnen optreden dan aanvankelijk ingeschat.

[2] De FRDO is van oordeel dat dit akkoord in Kopenhagen:

- in het kader moet passen van het Verdrag van de Verenigde Naties inzake klimaatveranderingen,
- multilateraal en globaal van aard moet zijn,
- een juridisch bindend karakter moet hebben,
- indien nodig moet kunnen worden herzien, om relevant te blijven,
- dient gebaseerd te zijn op de recentste wetenschappelijke gegevens, in het bijzonder deze die zijn opgenomen in het laatste evaluatierapport van het IPCC, dat *de meest complete en gerechtvaardigde evaluatie van de klimaatverandering vormt die tot op heden is uitgevoerd*³.
- alle belangrijke actoren op wereldvlak erbij moet betrekken en engageren: industrielanden, groeilanden en ontwikkelingslanden.

---

¹ Om dit advies op te stellen heeft de FRDO zich gebaseerd op bepaalde van zijn vorige adviezen, met name:

- advies over het document "ontwerp van nationaal klimaatplan 2009-2012 van België – Overzicht van de maatregelen en stand van zaken op 31 december 2008" (2009a03, 5 februari 2009)
- advies van evaluatie van het Belgische klimaatbeleid: procedureaspecten (2006a10, 23 mei 2006)
- Derde advies inzake een strategie ter voorkoming van klimaatveranderingen na 2012: Belgisch luik in het Europees kader (2005a08, 25 november 2005)
- (Eerste) advies inzake een strategie ter voorkoming van klimaatveranderingen na 2012 (2004a012, 26 november 2004)

² Zoals het Kaderverdrag van de Verenigde Naties inzake de klimaatverandering voorziet in zijn artikel 2: *het uiteindelijke doel van dit Verdrag en alle verwante juridische instrumenten die de Conferentie van de Partijen zou kunnen aannemen bestaat erin, overeenkomstig de relevante bepalingen van het Verdrag, de concentraties aan broeikasgassen in de atmosfeer te stabiliseren op een niveau dat elke gevaarlijke antropogene verstoring van het klimaatsysteem verhindert.*

- Omdat zij een historische verantwoordelijkheid dragen zullen de industrielanden tegen 2020 een voorbeeldfunctie op zich moeten nemen door hogere reducties van hun emissies te aanvaarden; de groeielanden van hun kant zullen zich eveneens tegen 2020 moeten verbinden tot duidelijke, meetbare en verifieerbare doelstellingen om hun emissies te beheersen.
  - Tegen 2050 moeten inspanningen worden geleverd om elke bewoner van de planeet hetzelfde toegangsrecht te garanderen tot de natuurlijke hulpbronnen die nodig zijn om te voldoen aan de essentiële menselijke behoeften: het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen moet in de richting gaan van een eerlijke verdeling van de emissierechten op wereldvlak.
  - erop moet toezien dat de concurrentiekracht van onze ondernemingen niet in gevaar wordt gebracht en dat er geen concurrentievervalsing en verplaatsing van energie-intensieve industrieactiviteiten wordt aangemoedigd.
  - een rechtvaardige transitie moet garanderen, waarbij de werknemers beschikken over een degelijke baan en een degelijk inkomen, bronnen van toegevoegde waarde en maatschappelijke samenhang. Een rechtvaardige transitie zal gebaseerd moeten zijn op het ontwikkelen van duurzame en degelijke banen, waarbij tegelijk het bestaande volume aan banen behouden blijft of toeneemt in de verschillende regio's, alle sectoren samen genomen.
  - de financiering moet waarborgen van de fondsen die zijn opgericht om het de ontwikkelingslanden, en vooral dan de meest kwetsbare onder hen, mogelijk te maken zich aan te passen aan de gevolgen van de klimaatverandering, maar ook om zich te ontwikkelen op een manier die bijdraagt tot de bescherming van het klimaat in een context van duurzame ontwikkeling; hiertoe zullen de industrielanden onder meer het mitigatie- en adaptatiebeleid in het Zuiden financieel moeten ondersteunen, de overdracht van hun technologie naar het Zuiden moeten vergemakkelijken en er het verhinderen van de ontbossing moeten ondersteunen. Zoals in de roadmap van Bali⁴ bepaald is, dient het hier om nieuwe fondsen te gaan, bijkomend ten opzichte van de internationale verbintenissen voor officiële ontwikkelingshulp (0,7% van het BBP).
  - rechtvaardig moet zijn door rekening te houden met de ongelijkheden in termen van verantwoordelijkheid voor de klimaatveranderingen, van het vermogen om ze te voorkomen of te verzachten en van kwetsbaarheid voor hun gevolgen,
  - het de ontwikkelingslanden mogelijk moet maken om zich volgens hun prioriteiten te ontwikkelen, op een manier die verenigbaar is met duurzame ontwikkeling en waarmee zij de gevolgen van de klimaatveranderingen het hoofd kunnen bieden.
- [3] De top van Kopenhagen zou de overgang naar een meer duurzame ontwikkeling en een koolstofarme maatschappij moeten versnellen.
- [4] Omdat België zich zo goed mogelijk zou voorbereiden op deze overgang en het zijn geloofwaardigheid op internationaal niveau op enkele maanden van het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie zou vergroten, beveelt de FRDO aan om een echte strategie op te stellen waarbij de regionale en federale overheden betrokken zijn en die:
- rekening houdt met de noodzaak om tegen 2050 de emissies van alle industrielanden te verminderen met een factor 5 tot 20 ten opzichte van 1990;

³ Zie FCCC/SBSTA/2007/L.20/Add.1/Rev.1: *De Conferentie van de Partijen erkent dat het vierde evaluatierapport de meest complete en gerechtvaardigde evaluatie van de klimaatverandering vormt die tot op heden is uitgevoerd, want zij biedt een geïntegreerd perspectief van de wetenschappelijke, technische en sociaaleconomische aspecten van de in overweging te nemen kwesties.*

⁴ Verslag van de 13^e zitting van de Conference of the Parties, Bali 3 tot 15 december 2007, actieplan Bali (<http://unfccc.int/resource/docs/2007/cop13/fre/06a01f.pdf>)

- een strategische overgangsvisie opstelt die gestructureerd is rond doelstellingen op middellange (2020) en lange (2050) termijn (*sustainable new deal*);
- een echte coördinatie verzekert tussen de maatregelen die door de verschillende beleidsniveaus worden genomen, met inbegrip van de niveaus die bevoegd zijn voor cultuur en onderwijs (verticale integratie), en tussen de verschillende federale beleidslijnen (horizontale integratie) die een rechtstreekse of onrechtstreekse invloed hebben op het klimaat;
- een effectieve *ex ante* en *ex post* evaluatie garandeert van de beleidslijnen en maatregelen, met op elkaar afgestemde methodes die een vergelijking en een synthese mogelijk maken;
- rechtvaardig en aanvaardbaar is, zowel vanuit sociaal standpunt (overgangsprogramma's betreffende werkgelegenheid) als vanuit economisch standpunt (waaronder competitiviteit).
- de internationale dimensie integreert in het klimaatbeleid (voor de luiken aanpassing, mitigatie, voorkoming van ontbossing, technologieoverdracht, in het bijzonder naar de ontwikkelingslanden), maar die zich echter wel bewust is van het belang van de nodige binnenlandse inspanningen;
- de nodige aandacht besteedt aan de mogelijke binnenlandse maatregelen, overeenkomstig het principe dat er eerst in België een lagere uitstoot moet worden gerealiseerd die minder duur is dan de vermindering die wordt verkregen via flexibiliteitsmechanismen;
- de menselijke, financiële... middelen voorziet die nodig zijn om haar uitvoering mogelijk te maken;
- meer belang hecht aan het wetenschappelijk onderzoek en aan de innovatie die bijdragen tot de klimaatdoelstellingen op middellange en lange termijn;
- de essentiële voorbeeldfunctie van de overheden benadrukt (beheer van gebouwen, aankoopbeleid...) evenals de overheidssteun voor onderzoek & ontwikkeling en innovatie;
- het voorwerp uitmaakt van een participatieproces waarbij vertegenwoordigers van het middenveld betrokken zijn.

BIJLAGE 1. Aantal aanwezige en vertegenwoordigde stemgerechtigde leden op de algemene vergadering van 27 november 2009

- 2 van de 4 voor- en ondervoorzitters:
T. Rombouts, A. Panneels.
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor milieubescherming:
J. Gilissen (IEB), J. Miller (IEW), S. Leemans (WWF)
- 3 van de 6 vertegenwoordigers van de niet-gouvernementele organisaties voor ontwikkelingssamenwerking:
A. Heyerick (VODO), B. Gloire (Oxfam-Solidarité), N. Van Nuffel (CNCD)
- 0 van de 2 vertegenwoordiger van de niet-gouvernementele organisaties die de belangen van verbruikers verdedigen:
- 4 van de 6 vertegenwoordigers van de werknemersorganisaties:
B. De Wel (CSC), S. Storme (FGTB), D. Van Daele (FGTB), D. Van Oudenhoven (CGSLB)
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de werkgeversorganisaties:
I. Chaput (Essenscia), A. Deplae (Union des Classes Moyennes), A. Nachtergaele (FEVIA), P. Vanden Abeele (Unie van Zelfstandige Ondernemers), O. Van der Maren (Fédération des entreprises belges).
- 1 van de 2 vertegenwoordiger van de energieproducenten:
F. Schoonacker (Samenwerkende Vennootschap voor Productie en Elektriciteit)
- 5 van de 6 vertegenwoordigers van de wetenschappelijke milieus:
M. Carnol (ULG), R. Ceulemans (UA), D. Lesage (UG), J.-P. van Ypersele de Strihou (UCL), E. Zaccarì (ULB)

Totaal: 23 van de 38 stemgerechtigde leden

Opmerking: de namen van leden die nog niet bij wet benoemd zijn, staan in cursief.

BIJLAGE 2. Voorbereidende vergadering voor dit advies

De werkgroep energie/klimaat vergaderde op 21 oktober en 13 november 2009 om dit advies voor te bereiden.

BIJLAGE 3. Mensen die hebben meegewerkt aan de voorbereiding van dit advies

- Prof. Jean-Pascal van YPERSELE (UCL, président du groupe de travail énergie et climat)
- M. Olivier Van der MAREN (FEB – VBO, vice- président du groupe de travail énergie et climat)

- Mme Isabelle CHAPUT (Essenscia)
- M. Arnaud DEPLAE (UCM)
- Dhr Bert DE WEL (ACV)
- M. Arnaud DEPLAE (UCM)
- Mme Brigitte GLOIRE (Oxfam)
- Mevr. An HEYERICK (VODO)
- M. Sébastien STORME (FGTB)
- Dhr Jan TURF (BBL)
- Mevr, Sarah VAES (VODO)
- M. Julien VANDEBURIE (IEW)
- Dhr Sam VAN DEN PLAS (WWF)
- Mevr. Sara VAN DIJCK (BBL)
- Dhr Luc VAN NUFFEL (Electrabel)
- Mme Diana VAN OUDENHOVEN (CGSLB)
- M. Gregoire WALLENBORN (ULB)

Secretariaat

- M. Marc DEPOORTERE
- Dhr Jan DE SMEDT